Pyhän Henrikin katedraali

Veistosten puhdistaminen ja retusointi

Rakennusentisöintiliike Ukri Oy

Titti Pyörälä 2014

SISÄLLYSLUETTELO

KOHDE	3
YLEISTÄ	3
VAURIOT	4
PUHDISTAMINEN	8
RETUSOINTI	9

TILAAJA

Pyhän Henrikin katedraaliseurakunta
Pyhän Henrikin aukio 1, 00140 Helsinki

KOHDE

Pyhän Henrikin katedraali
Pyhän Henrikin aukio 1, 00140 Helsinki

Pyhän Henrikin katedraali on Helsingissä sijaitseva roomalaiskatolinen kirkkorakennus. Se on rakennettu vuosina 1858-1860. Kirkon suunnitteli saksalaissyntyinen arkkitehti Ernst Bernhard Lohrmann. Ulkoseiniä koristavat pyhän Henrikin, pyhän Pietarin ja pyhän Paavalin patsaat.

YLEISTÄ

Työn tavoitteena oli selvittää ja dokumentoida kirkon julkisivun patsaiden kunto ja puhdistaa ja retusoida veistosten pinnat. Työ rajattiin pyhän Pietarin ja pyhän Paavalin patsaisiin, mutta myös pyhän Henrikin veistoksen kunto tarkastettiin. Työn toteuttivat Titti Pyörälä ja Annu Pekala-Heikkilä ja työt tehtiin 29.-31.7.2014. Työtä dokumentoitiin valokuvaamalla kohteet ennen töiden aloittamista, työn aikana ja työn valmistuttua.

Veistokset olivat kauttaaltaan hyvin likaiset ja maalipinta paikoitellen krakeloitunut ja irtoillut pinnasta. Varsinkin veistosten jalustojen maalipinta oli irronnut ja huonossa kunnossa laajoilta alueilta. Veistokset on maalattu viimeisimmän korjaustyön yhteydessä kokonaan uudelleen muovimaisella maalilla, joka kuoriutuu pinnoilta paikoitellen pahasti. Vaikuttaa siltä, että uusin maalaus on tehty likaiselle pinnalle. Vanhemmat maalikerrokset vaikuttavat öljymaalilta. Veistoksia on myös korjattu monin paikoin valkoisella akryylimassalla tai vastaavalla, jonka pinta on ajan kuluessa likaantunut tummanharmaaksi.

Muutamat koristeosat veistoksissa ovat erittäin heikosti kiinni ja pyhän Paavalin patsaalta puuttuu yksi sormi ja pyhän Pietarin veistokselta toinen avain. Muuten veistokset vaikuttavat olevan maalipintaa lukuun ottamatta hyvässä kunnossa.

Veistokset puhdistettiin kauttaaltaan huolellisesti ja pinnoilta irrotettiin pahiten irti olevat maalit. Nyt ei ryhdytty laajempaan kunnostustyöhön, vaan pintoja retusoitiin vain välttämättömiltä alueilta, jotta veistokset näyttävät siisteiltä.

Puhdistustyön ja retusoinnin jälkeen patsaiden kuntoa tulee seurata, koska uusintamaalaus tulee todennäköisesti ajankohtaiseksi lähi vuosina. Muutamat heikosti kiinni olevat koristeosat tulisi korjata pikimmiten.

Helsingissä 31.7.2014
Titti Pyörälä

Rakennusentisöintiliike Ukri Oy
Tiilitie 17, 12380 Leppäkoski
p. 0500-213 217,
www.ukri.fi

VAURIOT

Veistokset olivat kauttaaltaan hyvin likaiset ja pinnat näyttivät tummuneen ja kellastuneen. Varsinkin varjoisemman puolen pyhä Pietari veistos oli erittäin likaantunut ja myös maalipinta oli tässä veistoksessa huonoimmassa kunnossa. Akryylimassalla tehdyt paikkaukset olivat harmaan likakerroksen peitossa.

Sinkkipeltipinta oli näkyvissä paikoitellen kun kaikki maalikerrokset pohjaan saakka olivat irronneet. Uusin muovimainen maalikerros on lähtenyt osittain pinnoilta ja alta on paljastunut paikoitellen aikaisempi kellertävä öljymaalipinta. Maalipinnat ovat suurelta osin krakeloituneet ja osittain irti.

Veistoksissa havaittiin muutamia peltivaurioita. Pyhän Paavalin veistokselta puuttuu yksi sormi. Sormi on ilmeisesti kadonnut jo ennen edellistä korjausta, jolloin sormen tynkää on paikattu akryylimassalla. Pyhän Paavalin miekan kahvan toinen puoli on erittäin heikosti kiinni ja voi tippua milloin tahansa. Veistoksen jalustan yläpinnalla on halkeama, jota on korjattu akryylimassalla, mutta massa on osittain irronnut ja halkeama on tullut esiin. Pyhän Pietarin avain on korjattu koko pituudeltaan akryylimassalla ja avain tuntuu olevan heikosti kiinni, koska se heiluu uhkaavasti. Toisesta avaimesta on vain takaosa jäljellä ja avaimen kärkiosa on kadonnut.

Pyhän Paavalin veistoksen jalusta on vinossa ja vaikuttaa siltä, että se on alunperinkin asennettu vinoon. Vaurioita ei havaittu ja jalusta on tukevasti kiinni.

Pyhän Henrikin veistoksen kunto tarkastettiin tämän työn yhteydessä, mutta veistokselle ei nyt tehty mitään toimenpiteitä. Tämäkin veistos on kauttaaltaan likainen, mutta selkeästi siistimmässä kunnossa kuitenkin toisten veistosten alkutilanteeseen verratessa. Lähempää tarkastellessa todettiin, että veistoksen pinnassa on kauttaaltaan siellä täällä ruostepilkkuja ja maalipinta on jonkin verran krakeloitunut. Jalustan etuosassa on reikä, joka on paikattu tasoitemaisella massalla. Veistos ei vaikuta olevan sinkkipeltiä kuten toiset veistokset.

Pyhän Pietarin veistos ennen toimenpiteitä.

Pyhän Paavalin veistos ennen toimenpiteitä

Varsinkin jalustojen maalipinta oli todella huonossa kunnossa ja pinnat kauttaaltaan likaiset.

Pyhän Paavalin veistokselta puuttuu sormi

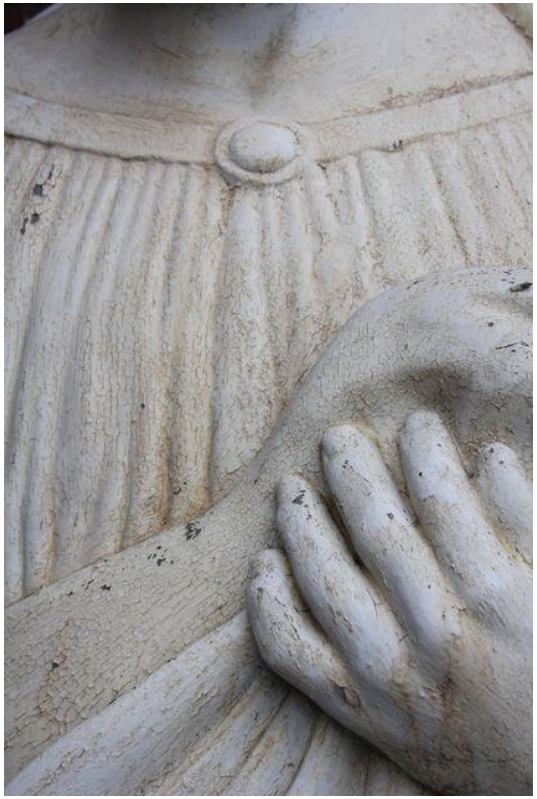

Likaista ja krakeloitunutta maalipintaa

Pyhän Pietarin veistoksen toinen avain on hävinnyt. Avain on paikattu akryylimassalla, jonka pinta oli likaantunut harmaaksi.

Pyhän Paavalin veistoksen miekan kahvasta on osa irtoamassa.

Pyhä Paavali veistoksen jalustan yläpinnalla on halkeama, jota on korjattu akryylimassalla. Nyt halkeama on osittain auki.

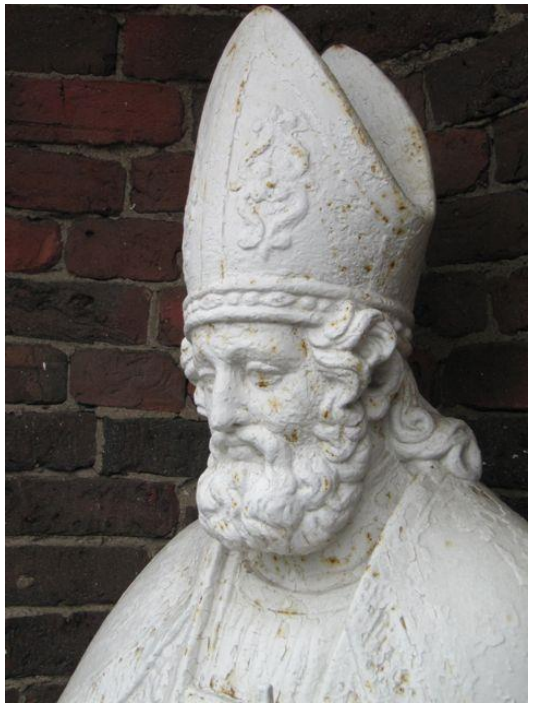

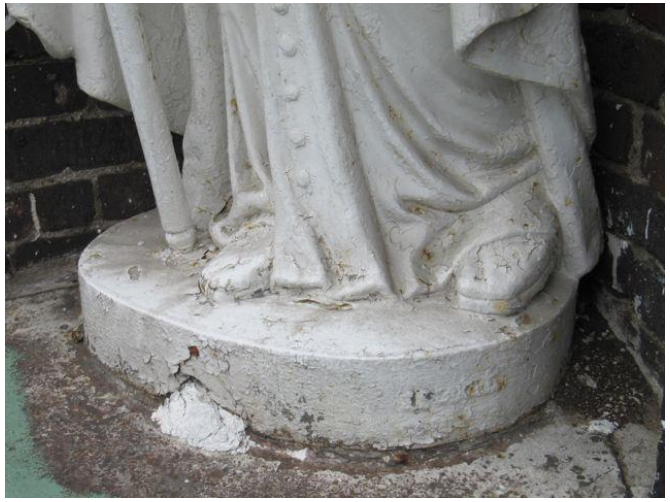

Pyhän Henrikin veistoksen pinnassa on kauttaaltaan ruostepilkkuja. Jalustan etuosan reikää on paikattu tasoitemaisella massalla.

PUHDISTAMINEN

Työ aloitettiin veistosten puhdistamisella. Aluksi tehtiin muutamia puhdistuskokeiluja, jotta varmistuttiin pintoihin sopivasta puhdistusaineesta ja tekniikasta.

Veistosten pinnat pestiin vedellä, johon lisättiin hiukan minirisk-pesuainetta. Lopuksi pinnat huuhdeltiin puhtaalla vedellä. Puhdistustyössä käytettiin erilaisia pehmeitä harjoja, mikrokuituliinoja ja sieniä ja huuhtelussa sieniä ja kuituliinoja.

Pinnat puhdistuivat hyvin ja harmaa lika ja keltaisuus hävisi pinnoilta. Paikoitellen pinnoilla näyttää olevan vielä kellertäviä alueita, mutta kyseessä on vanha kellastunut öljymaalipinta, joka tulee uusimman valkoisen maalikerroksen alta esiin.

Puhdistaminen: vesi ja minirisk-pesuaine

Vasemmalla puhdistettua pintaa

Lian värjäämää akryylimassaa veistoksen kainalossa.

RETUSOINTI

Veistosten puhdistamisen jälkeen pinnoilta irrotettiin varovasti kaapimalla pahiten irti olevat maalit. Jalustojen yläpinnoilta irtosivat lähes kaikki vanhat maalikerrokset ja muualta kaavittiin irti vain selvästi kohollaan ja irti olevat maalipinnan alueet. Pinnoilta irtoaisi helposti laajoja alueita peltipintaa saakka, koska maalipinnat ovat niin krakeloituneita. Nyt työ rajattiin kuitenkin vain pahimpiin vaurioihin.

Retusoitavat alueet maalattiin kahteen kertaan niiltä osin missä sinkkipelti oli näkyvissä. Muita osin retusoitiin pahiten näkyviä kellastuneen öljymaalin alueita, mistä uusin maalikerros oli pudonnut pois. Viimeistä maalikerrosta sävytettiin hiukan okralla sävytyspastalla, mutta jätettiin sävy kuitenkin nykyistä hiukan puhtaammaksi, jotta pintojen likaantuessa ja kellastuessa paikkaukset eivät tulisi näkyviin.

Maalityyppiä retusointiin valittaessa otettiin huomioon maalin hyvä kiinnittyminen alustaansa, sekä sopiva kiiltoaste. Viimeisimmän muovimaisen maalityypin takia maalausta ei voitu nyt tehdä alkuperäisellä maalityypillä. Uusintamaalaus tulee todennäköisesti ajankohtaiseksi lähivuosina pintojen laajan krakeloitumisen ja maalipinnan irtoilun vuoksi.

Retusointi: Tikkurila Otex tartuntapohjamaali, okra sävytyspasta

Ennen ja jälkeen retusoinnin

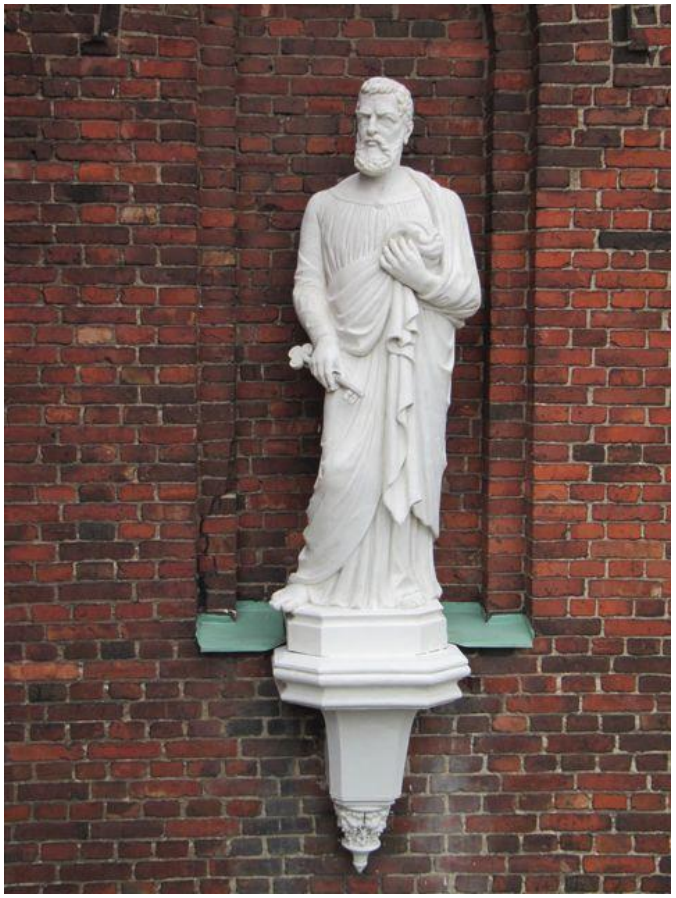

Veistokset puhdistettuina ja retusoituina